

Code

COMMUNICATIE, ONTWIKKELING,
DIENSTVERLENING & EXPERTISE

TAALONTWIKKELING IN EEN MEERTALIGE CONTEXT

Informatiebrochure
voor ouders

Code maakt deel uit van de Groep
Gezondheid & Welzijn van Lessius

Expertisecentrum van Lessius

c'est ma fille
da's mijn dochter

PROCES VAN TWEETAAL- VERWERVING

1

VERANTWOORDING

Als expertisecentrum krijgen wij vaak vragen van anderstalige ouders over de taalontwikkeling en het meertalig opvoeden van hun kinderen. Ouders weten vaak niet hoe ze een goede taalkeuze moeten maken, ze kunnen moeilijk inschatten welk taalniveau ze mogen verwachten en weten niet hoe een normale tweedetaalverwerving verloopt. Deze brochure biedt informatie over deze mogelijke bezorgdheden.

Anderstalige ouders vinden het vaak moeilijk om een goede taalkeuze te maken voor de opvoeding van hun kinderen. Enerzijds vinden ze het belangrijk dat hun kinderen de taal leren die hen verbindt met hun familie en die dus deel uitmaakt van hun identiteit. Anderzijds hopen ze ook op schoolsucces en vinden ze het Nederlands ook belangrijk.

Als ouder kies je best voor de taal waarin je voelt en denkt; de taal waarin je je het beste thuis voelt. Op die manier is een rijk taalaanbod mogelijk. Daarnaast is het aannemen van een positieve houding ten opzichte van de schooltaal, het Nederlands, ook essentieel.

Simultane taalverwerving

Sommige ouders kiezen ervoor om hun kind meertalig op te voeden. Vaak spreken vader en moeder dan elk een andere taal met het kind. In die situatie zal het kind een zelfde taalverwervingsproces doorlopen als eentalige kinderen.

Het taalverwervingsproces van meertalige kinderen ziet er als volgt uit:

1) Brabbelen (voor 1 jaar)

Nadat het kind zijn stem heeft ontdekt en willekeurige geluidjes maakte, gaat het kind klanken uit beide moedertalen nabootsen. Ook de intonatie en de melodie van de twee talen doet hij of zij na. Stilaan evolueert het kind naar het gebruik van losse woordjes.

2) Gebruik van losse woorden (tussen 1 en 1,5 jaar)

In deze fase gebruiken kinderen losse woorden of vaste uitdrukkingen, afwisselend in beide talen. Het kind zegt bijvoorbeeld: “Mama!” in het Nederlands en even later: “Look!” in het Engels.

3) Gebruik van korte zinnnetjes (tussen 1,5 en 2,5 jaar)

In deze fase praat het kind in korte zinnnetjes, door woorden uit één of beide talen samen te voegen tot een zin. Uitspraken zoals: “Maman, kijk!”, waarin zowel een Frans als een Nederlands woord in voorkomen, zijn normaal in deze periode.

4) Gebruik van langere zinnen (vanaf 2,5 jaar)

Naarmate het kind ouder wordt, zal het langere zinnen produceren die ook grammaticaal moeilijker worden. Het door elkaar gebruiken van talen kan nog steeds voorkomen.

Tweetalige kinderen verwerven hun talen niet sneller of trager dan eentalige kinderen. De mijlpalen worden op ongeveer dezelfde leeftijd bereikt. Uiteraard zijn, net als bij eentalige kinderen, individuele verschillen mogelijk: niet elk kind bereikt elke mijlpaal op dezelfde leeftijd.

Successieve taalverwerving

Wanneer een (meertalig) kind het Nederlands als tweede taal verwerft (bv. op school), gebeurt dat niet op dezelfde manier als bij eentalige kinderen. Het spreekt voor zich dat een kind niet opnieuw zal brabbelen om zo tot eerste Nederlandstalige woordjes te komen.

Het Nederlands wordt verworven volgens het volgende tweedetaalverwervingspatroon :

1) Gebruik van de moedertaal in de Nederlandstalige context

Aanvankelijk zal het kind zijn moedertaal, de enige taal die het beheerst, gebruiken in de Nederlandstalige context. Het kind zal echter snel ontdekken dat deze taal niet begrepen en niet gesproken wordt door de omgeving. Dit vormt vaak de aanleiding voor de volgende fase: de stille periode.

2) Stille periode

Het stil zijn van het kind betekent niet dat het niet bezig is met communicatie. Gedurende de stille periode, die enkele weken tot maanden kan duren, breidt het kind immers zijn kennis van het Nederlands uit. Het taalbegrip wordt namelijk uitgebouwd door te kijken, actief te luisteren, de omgeving te verkennen en in interactie te treden door middel van gebaren. Veel en goed taalaanbod Nederlands is zeer belangrijk tijdens deze periode.

3) Nazeggen van losse woorden

De stille periode wordt doorbroken wanneer het kind veelgehoorde woorden begint na te zeggen.

4) Gebruik van vaste uitdrukkingen

Het imiteren van losse woorden evolueert stilaan naar het gebruik van langere, vaste uitdrukkingen (bv. 'mijn beurt'). Soms worden deze uitingen door het kind zelf ervaren als één woord (bv. 'kweetnie').

5) Gebruik van korte zinnen

In een volgende fase zal het kind eigen zinnen maken, meestal in telegramstijl (bv. 'broer koek eten'). Deze uitingen evolueren naar eenvoudige zinnen waarin nog fouten voorkomen (bv. 'de boek' i.p.v. 'het boek'; 'ik heb gezwemd' i.p.v. 'ik heb gezwommen').

6) Functioneel taalgebruik

Het kind zal de Nederlandse taal steeds meer en meer functioneel gaan gebruiken. Dat wil niet zeggen dat hij of zij de taal perfect beheerst. Fouten vanuit de moedertaal komen nog steeds voor en horen bij de normale tweedetaalverwerving. Als volwassene blijft het belangrijk om een goed rolmodel te zijn.

MISVATTINGEN OVER TWEETAAL- VERWERVING

2

In het tweede deeltje van deze brochure gaan we in op enkele vaak voorkomende misvattingen over tweetaalverwerving die we willen weerleggen.

“Thuis spreek ik als ouder het best Nederlands met mijn kind”

Vaak krijgen ouders negatieve opmerkingen wanneer ze hun eigen moedertaal spreken met hun kind, ook al beheersen ze het Nederlands onvoldoende. Nochtans vormt een goed ontwikkelde thuistaal de perfecte basis voor het verwerven van een nieuwe taal. Wanneer je als ouder het Nederlands onvoldoende beheerst, kan je niet instaan voor een rijk taalaanbod. Daarom is het belangrijk om te kiezen voor een taal waarin je je het beste kan uitdrukken. Daarnaast is het belangrijk dat je een positieve houding aanneemt ten opzichte van het Nederlands, de taal die het kind op school leert.

Dit kan bijvoorbeeld door zelf Nederlands te leren of het kind in te schrijven in Nederlandstalige buitenschoolse activiteiten (bv. een jeugdbeweging). Op die manier zal het kind het Nederlands ook niet als ‘de taal van de school’ blijven zien, wat de motivatie kan bevorderen.

“Meertalige kinderen hebben steeds een beperktere woordenschat dan eentalige”

Deze stelling klopt wanneer we slechts één taal in rekening brengen. Een meertalig kind zal in het Nederlands inderdaad een beperktere woordenschat bezitten dan zijn Nederlandstalige klasgenoten. Wanneer het aantal gekende woorden in beide talen echter wordt samengeeld, blijken meertalige kinderen een even grote woordenschat te hebben dan eentalige leeftijdgenoten.

Een kind leert woorden steeds in een bepaalde omgeving en context. In de moedertaal breidt het kind bijvoorbeeld zijn woordenschat over koken uit door moeder te helpen in de keuken, terwijl het op school de kleuren leert. Dit wil niet zeggen dat het kind de woordenschat over koken ook in het Nederlands kent en de kleuren in zijn moedertaal. Tweetalige kinderen kennen met andere woorden niet altijd vertalingen voor elk woord dat ze kennen in één taal.

“Het door elkaar gebruiken van talen moet worden vermeden”

Zoals hierboven aangegeven is het door elkaar gebruiken van talen een typisch en normaal verschijnsel in het taalgebruik van meertalige kinderen. Dit komt voor wanneer:

- ze een bepaald woord niet kennen in de ene taal, maar wel in de andere taal. Daarnaast komt het voor dat sommige woorden niet bestaan in een bepaalde taal.
- kinderen iets willen benadrukken of wanneer ze niet akkoord gaan. Als de uiting emotioneel geladen is, komt het door elkaar gebruiken van de talen vaker voor.
- het door elkaar gebruiken van talen een uiting is van een tweeledige (of tweetalige) identiteit. Het is dan een verschijnsel dat algemeen aanvaard wordt en vaak voorkomt.

Uiteindelijk is het de bedoeling dat kinderen hun talen niet meer door elkaar halen. Daarom is het belangrijk om als ouder de talen niet te mengen en opnieuw een voorbeeld te bieden.

“Meertalige kinderen ontwikkelen vaker een taalstoornis”

Meertaligheid kan nooit de oorzaak zijn van een taalstoornis. Taalstoornissen komen bij meertalige kinderen in dezelfde mate voor als bij eentalige kinderen: het voorkomen wordt geschat op 5%. Als een kind een taalstoornis heeft, zullen de moeilijkheden ook in elke taal voorkomen.

Bronvermelding

- Genesee, F., Paradis, J., Crago, M. (2004). Dual Language Development & Disorders. A Handbook on Bilingualism & Second Language Learning. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing CO.
- Schraeyen, K. (2009). Meertalige kinderen met communicatiestoornissen. Niet uitgegeven cursus. Antwerpen: Lessius.
- Verhelst, M., Joos, S. & Moons, C. (2010). Studieopdracht Kind & Gezin: Taalstimulering en meertaligheid bij kinderen van 0 tot 6. Leuven.
- Winter, K. (2001). Numbers of Bilingual Children in Speech and Language Therapy: Theory and Practice of Measuring Their Representation. The International Journal of Bilingualism, 5 (4), 465-495.

Over Code

Code is een expertisecentrum van de Groep Gezondheid & Welzijn van Lessius dat deel uitmaakt van de Associatie KU Leuven. Missie van Code is een brug slaan tussen wetenschappelijk onderzoek, hulp- en dienstverlening op het vlak van:

- Dyslexie en dyscalculie
- ADHD en ASS
- Taal- en leerstoornissen in een meertalige context
- Taalvaardigheid

De volgende uitgangspunten staan centraal:

Maximale wisselwerking tussen wetenschappelijk onderzoek, hulp- en dienstverlening.

Multidisciplinaire en transdisciplinaire expertise.

Vraaggestuurd werken en inspeland op noden.

Steunpunt voor onderwijs, werkveld en beleid.

HULPVERLENING

Diagnostiek

Code staat garant voor een wetenschappelijk onderbouwde diagnose. Daarbij staat een totaalbenadering van de cliënt centraal en geven medewerkers inzicht in zowel sterktes als zwaktes. De diagnostiek wordt afgestemd op elke leeftijdscategorie.

Begeleiding

Code biedt intensieve begeleiding en organiseert workshops-op-maat, zowel individueel als in groep. We werken workshops uit voor (jong)volwassenen met dyslexie en organiseren workshops planning en organisatie voor (jong)volwassenen met ADHD. Onze psychiaters staan ook in voor behandeling van ADHD. Rond meertaligheid werken we o.a. ouderbegeleiding uit voor ouders van meertalige kinderen met taal- en/ of leerstoornissen.

ONDERZOEK

Dankzij de onderzoeksactiviteiten van onze medewerkers vertalen we actuele wetenschappelijke inzichten in ons aanbod. Code hanteert een integrale visie op evidence-based handelen. Het onderzoek loopt in nauwe samenwerking met het werkveld, de Associatie KU Leuven en onderzoekscentra in binnen- en buitenland.

DIENSTVERLENING

Binnen de expertisegebieden van Code organiseert het centrum vormingen op maat van de zorg- en gezondheidssector, het onderwijs en het beroepsveld. Deze vormingen vinden plaats op Code.

Naast een vormingsreeks in open aanbod, organiseert Code ook specifieke vormingen op locatie en dit op vraag en op maat. De inhoud van de vorming wordt afgestemd op de situatie binnen uw organisatie en uw specifieke wensen en behoeften. Code voorziet ook in adviesverlening-op-maat.

Meer info

Contact

Charlotte Mostaert en Eline Liekens

tel. + 32 (0)3 241 08 09

charlotte.mostaert@lessius.eu

eline.liekens@lessius.eu

www.codelessius.eu

voor Nederlands druk 1
pour le français appuyez sur 2
for English press 3

Auteurs: Charlotte Mostaert,
Eline Liekens, Goele Kerkhofs (red.)
Illustraties: Annelies De Man

WWW.CODELESSIUS.EU

Code | Expertisecentrum van Lessius
Lessius | Groep Gezondheid & Welzijn
Jozef De Bomstraat 11 | 2018 Antwerpen
tel. + 32 (0)3 241 08 09 | code@lessius.eu

Code is een expertisecentrum van de Groep Gezondheid & Welzijn van het University College Lessius dat deel uitmaakt van de Associatie KU Leuven. Missie van Code is een brug slaan tussen wetenschappelijk onderzoek, hulp- en dienstverlening.

Code
COMMUNICATIE, ONTWIKKELING,
DIENSTVERLENING & EXPERTISE

ASSOCIATIE
K.U. LEUVEN

